

Openingstekst:

Vriendelijkheid in woorden schept vertrouwen,
vriendelijkheid in denken schept diepzinnigheid,
vriendelijkheid in geven schept liefde.

Lao Tse (Chinees filosoof 600 v. Chr.)

Inleiding

Wil jij Matteüs doen, was de vraag vanuit de Ekklesia aangaande deze serie en de dienst van vandaag. En dan vooral: wat voor jou Matteüs een spannend evangelie maakt. Ik houd wel van een uitdaging, want ik werk meestal vanuit een thema, niet vanuit een tekst. Dus dook ik nog maar eens in het boek en de achtergrond ervan. Matteüs is geschreven voor de toenmalige joodse volgelingen van Jezus. Zij probeerden handen en voeten te geven aan een geloof waarin zij niet de oude boeken weg hoefden doen, maar juist om de betekenis van die boeken in die nieuwe tijd handen en voeten te geven. Net zo goed als die boeken én het evangelie van Matteüs in onze nieuwe tijd handen en voeten moeten krijgen. Daarom wordt er best vaak verwezen naar 'de profeten'. Het volgende stuk gaat over toen, over nu en zal net zo relevant zijn voor de generaties die na ons komen. Voor mij gaat dat over vertrouwen hebben. Vertrouwen in de boodschap van toen, de boodschap in het nu en diezelfde boodschap voor de toekomst.

Lezing: Matteüs 7: 7-12

Vraag en er zal je gegeven worden, zoek en je zult vinden, klop en er zal voor je worden opgedaan. Want ieder die vraagt ontvangt, en wie zoekt vindt, en voor wie klopt zal worden opgedaan. Is er iemand onder jullie die zijn kind, als het om brood vraagt, een steen zou geven? Of een slang, als het om vis vraagt? Als jullie dus, slecht als jullie zijn, je kinderen al goede gaven kunnen schenken, hoeveel te meer zal jullie Vader in de hemel dan niet het goede geven aan wie Hem daarom vragen! Behandel anderen dus steeds zoals je zou willen dat ze jullie behandelen. Dat is het hart van de Wet en de Profeten.

Video over vertrouwen

<https://www.youtube.com/watch?v=xWP0lp8tb-g&t=1s>

Overweging

De columnist van de krant loopt door de gangen. De gangen van een mbo-school, ergens in een stad in Nederland. Hier, op deze plek worden jonge mensen opgeleid tot zorgmedewerkers. Overal liggen opleidingspoppen en staan bedden en administratieve consoles waar de leerlingen mee leren werken. Er zijn allerlei studenten aan de slag. Ze zijn aan het oefenen. Over één, twee of drie jaar staan ze aan het bed. Nee, eigenlijk al eerder, want de stages zijn al vanaf het eerste jaar onderdeel van de opleiding die ze volgen.

Hoe het ze bevalt? Vraagt de columnist. 'Ja, goed. Het is wel hard werken, hoor, en mensen zijn lang niet altijd zo makkelijk en meegaand als de modellen waar we hier op school mee oefenen', vertrouwt een jonge Nederlands-Marokkaanse jongen hem toe. Maar, zegt hij: we doen werk wat we belangrijk vinden.

Velen ervaren discriminatie, soms zelfs ronduit haat. Na de landelijke verkiezingen is dat erger geworden. Wat ze daarvan vinden, vraagt de columnist. 'Ja, niet zo leuk, maar ja...'

'Maar ja, waarom zijn ze dan toch zo hard bezig met de opleiding, terwijl ze de billen gaan wassen van patiënten die hen haten?' gaat de columnist verder. 'Ja, meneer, zegt de student, dat weten we wel, maar wij doen het toch. Wij doen werk dat ertoe doet!'

Ik lees de column met enorme verbazing. Enerzijds vind ik het weerzinwekkend, dat jonge mensen zo behandeld worden als ze notabene mensen aan het verzorgen zijn. Tegelijkertijd denk ik: Die jonge mannen en vrouwen die wil je aan je bed, toch, straks? En die zuurpruimen die hen het leven moeilijk maken wil je nou net NIET als buurman of buurvrouw, als je daar straks ligt in het ziekenhuis of verzorgingshuis.

Het heeft in mijn ogen alles met vertrouwen in elkaar te maken. Ik moet denken aan de keer dat ik zelf in het ziekenhuis lag, met die blindedarm, nu inmiddels bijna anderhalf jaar geleden. In zo'n Amsterdams ziekenhuis lig je met de hele wereld op een gang en je wordt door de hele wereld verzorgd. Het populisme wil ons van alles doen geloven, maar die multiculturele samenleving, die is er natuurlijk allang. 'O meneer, u moest eens weten wat er allemaal tegen ons wordt gezegd', vertrouwde een verpleegkundige mij toe, waarna ze soortgelijke verhalen met mij deelde als de jonge student met de columnist van de krant. Ik vind het overigens zo ongeveer de liefste plek op aarde, zo'n ziekenhuis. Zoveel aandacht, zoveel liefde, zoveel zorg.

Ik wil nog iets langer bij die opmerking van de Nederlands- Marokkaanse student blijven hangen, die waarin hij zegt dat hij met liefde de mensen verzorgt waarvan hij weet dat zij hem haten. Die opmerking moet je even tot je laten doordringen: Hij kiest ervoor om met liefde de mensen te verzorgen waarvan hij weet dat zij hem haten...

Ze kennen hem niet eens! Maar hij behoort tot een groep waar mensen een bepaald beeld bij hebben. Maar ja, hij behoort ook tot de groep ziekenverzorgenden. Hij is ook een zoon en nu of later iemands partner. Misschien wordt hij vader. Misschien staat hij met Pride op een boot. Met andere woorden: hij is heel veel dingen, en altijd meer dan wat mensen over hem denken. Ik durf te stellen: In zo'n jongen heeft God vertrouwen. Als God bestaat denk ik dat we er het met z'n allen wel zo'n beetje over eens zijn: zo'n jongen verdient het vertrouwen van God. Geldt dat ook voor de personen die ervoor kiezen om deze jongen te haten? Verdienen zij het vertrouwen van God? Dat is nogal een grote vraag natuurlijk. Laten we hem wat menselijker maken: wil jij op zo'n persoon vertrouwen, een persoon die anderen zo gemakkelijk haat? Mij lukt dat niet. Ik wil het ook niet. Want door de opstelling van die personen wordt de wereld minder mooi, minder vriendelijk en uiteindelijk dus ook minder betrouwbaar. Daarom mag discriminatie ook niet, dat is niet voor niks.

Maar... altijd een maar... ook die persoon is misschien vader of moeder, heeft jaren bij de hockeyclub achter de bar gestaan, en heeft misschien jarenlang voor een zieke ouder of partner gezorgd. Kortom: ook hij of zij is meer dan alleen die ene zwakte die er zo sterk uitkomt in dat ziekenhuisbed.

In haar nieuwe boek zegt Claartje Kruijff dat wij dan misschien wel op God vertrouwen, maar stelt ze zich ook de vraag of God nog wel een beetje op ons kan vertrouwen. Want we maken het God niet gemakkelijk, als mensheid momenteel. Proberen weerwijf we zo ontzettend veel van God verlangen en voor onszelf eisen, ook God nog een beetje te vriend te houden. God, of dat wat groter is dan wijzelf levert ondertussen onophoudelijk:

7Vraag en er zal je gegeven worden, zoek en je zult vinden, klop en er zal voor je worden opgedaan. 8Want ieder die vraagt ontvangt, en wie zoekt vindt, en voor wie klopt zal worden opgedaan.

Misschien heeft u een andere ervaring, maar ik herken dat er heel vaak een antwoord komt, dat er een deur opengaat, ergens, vaak onverwacht, en ik vind ook altijd weer een antwoord en mijn weg. Over hoe snel dat gaat zegt de tekst niets. Soms is er tijd nodig voordat het licht weer doorbreekt in het donker, maar slechts heel zelden gebeurt dat niet. There is a crack in everything, that's where the light gets in' zingt Leonard Cohen. In alles zit een barst, en door die barst komt er een streepje licht naar binnen.

Terug naar Matteüs. De tekst uit Matteüs gaat ervan uit dat er eerst een vraag is. God vertrouwt er dus op dat je vraagt, dat je aanklopt. Jij kunt er vervolgens op vertrouwen dat er een antwoord komt, dat er opengedaan wordt, vroeg of laat. Als dat niet meteen gebeurt, verlies je dan ook direct al het vertrouwen? Omdat er niet geleverd wordt op demand? God is geen DHL of Pakketdienst, hè, met een tijdgarantie, was het maar zo'n feest. Dat je een melding krijgt: het is wat druk momenteel, het antwoord komt tussen 12.55 en 13.25 bij je aan. Je kunt de levering ook niet ophalen bij een agentschap of laten afgeven bij de burens of neer laten zetten in de schuur. Zo werkt het niet en je kunt het ook niet terugsturen als het antwoord je niet bevalt. Nee, je moet het doen met wat je uiteindelijk toevalt.

Regelmatig vragen mensen aan mij waarom het zo lang duurt voor ze iets van God merken, terwijl ik dan al zoveel dingen in het levensverhaal van die persoon heb gehoord waar mensen door zijn gegroeid, getroost, aangeraakt of verrast. Het vraagt ook een beetje vertrouwen het goddelijke in die dingen te zien. Het zit hem in die ene glimlach, de helpende hand, het bordje eten dat de buurman komt brengen en de bloemen die je uit de kerk ontvangt. Het zijn de mensen die je ontmoet, het briefkaartje of appje dat je ontvangt. De vrijheid die je terugvindt als je relatie eindigt, de mooie herinneringen die je na het overlijden van een dierbare weer ophaalt. Een plotseling besef tijdens de afwas of een natuurwandeling. Niemand heeft gezegd dat het leven alleen maar leuk is, het is de aandacht die je hebt voor het moois en vredigs, het moeilijks en dat wat pijn doet. En er dan op te vertrouwen dat het zijn doel wel zal hebben.

In het filmpje over vertrouwen, dat ik samen met Elias en Joel in Utrecht maakte, benoemen mensen allerlei bronnen waarop zij vertrouwen. Welke vond u mooi?

Andere mensen, jezelf of eigen kunnen, de wereld, vrijheid, God.

Zelf vind ik de uitspraak 'misschien vertrouw ik wel op vrijheid zelfs' een mooie en bijzondere. In vrijheid leven en daarop vertrouwen geeft ruimte. Het is ook bijzonder kwetsbaar. Vrijheid bestaat omdat anderen het geven, omdat anderen het mogelijk maken. Zonder de ruimte van anderen is vrijheid niets. Dat is misschien ook wel waarom het beschuldigende karakter van de verder ongrijpbare wokebeweging ook weer dingen kapot maakt. Het is geven en nemen in een samenleving waarin vrijheid wordt gekoesterd. Naast geven en nemen gaat het ook om oprechtheid en vriendelijkheid. Wie geeft zijn kind een slang als het om vis vraagt? Nee, dat doen we niet. Maar het is blijkbaar in onze tijd wel ok om de slang aan een kind te geven, als dat kind niet het jouwe is. Want dat is wat we met asielzoekerskinderen doen, met transgenderkinderen die door sommigen te jong worden gevonden, en door kinderen die in de jeugdzorg niet op maat bediend worden.

Het hart van de wet van de Profeten is niet voor niets dat je anderen moet behandelen zoals je zelf behandeld wilt worden. Dat gaat over vrede, over vrijheid en over vertrouwen. Dat gaat over op elkaar willen vertrouwen en elkaar de ruimte geven.

De jonge mannen en vrouwen die in de zorg gaan werken vertrouwen erop dat hun kennis en kunde er uiteindelijk voor zorgt dat de mensen die zij verzorgen zien dat zij dat goed aan het doen zijn. Zo nemen zij die hatelijke vooroordelen weg. De hatelijke vooroordelen die er al niet hadden moeten zijn.

Die jonge mensen vertrouwen op elkaar, op God, op ons, op een wereld van vrijheid en verdraagzaamheid. Zij volgen het hart van de wet van de Profeten. Dat is wat we in groten getale doen, wat het populistische verhaal ons maar niet wil doen laten geloven. De meesten van ons proberen de ander te behandelen zoals we zelf behandeld willen worden. Blijf dat doen, overal, onzichtbaar, of juist heel zichtbaar.

Als je iemand een steen ziet aanbieden in plaats van brood: sta dan op en zorg voor brood. Wees het vertrouwen dat je zelf wilt ontvangen. En ga je een keer op je bek, plat voluit op je gezicht omdat iemand anders jouw vertrouwen schaadt: krabbel dan weer op en vertrouw op dat wat groter is dan wijzelf en denk aan al die andere keren dat het vertrouwen van een ander in jou je verder bracht. Dat doet de mensheid al duizenden jaren. Het is niet voor niets het hart van de wet van de Profeten: Behandel de ander zoals je wilt dat jij behandeld wordt. Het hart van de wet van de Profeten. Dat was het voor ons, dat is het nu, en dat blijft het. Altijd. Altijd. Laat het ons voornemen zijn voor 2025. Amen.

Slottekst

Ik weet dat God me niet meer te dragen geeft dan ik aankan.

Ik wou alleen dat Hij niet zoveel vertrouwen in me stelde.

Agnes Gonxha Bojaxhiu (Moeder Teresa)

Ekklesia Leiden
Rapenburg 100
2311GA Leiden
www.ekklesialeiden.nl
info@ekklesialeiden.nl